

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗДАЈИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ 6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врете
Преглату ваља слати унутрњом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

РАДЊА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 8 Јула 1889. год. у Београду.

(Свршетак)

Марко Велизарић. Ми треба овако да учинимо: да узмемо к знању ово што је казао г. Видаковић, па да према његовој достави, доставимо то г. Министру, да он учини даље шта треба.

Глиша Јосиповић. И ја држим да је све онако, као што је казао г. Видаковић. И као год што у Мађарској не може нико бити чиновник док незна мађарски језик, тако исто не може бити ни учитељ у Србији који незна српски. Друго, и власт која поставља такве учитеље, види се, да иде у пркос светињи школе, и у место да отера онога, који је држао часове и ругао се српском светитељу Сави, она је отерала онога, који није држао часове. Ја сам за то, да се ово достави г. Министру.

Председник. Молим вас, имате ли уверења о томе?

Марко Велизарић. Г. Министру треба казати: да се тако по вароши чује.

Председник. Дакле и оно што је г. Цера казао и ово што сте ви рекли, ми ћемо казати, да се у вароши чује и доставићемо г. Министру на даљи рад. (Тако је.)

Сад господо чујте извештај комисије односно онога пута што тражи Урава монопола дувана за подигнуће магацина. Комисија се поделила на већину и мањину, а извештај гласи:

„Одбору општине вароши Београда.

По решењу одбора од 3. Јула т. г. Бр. 122. потписана комисија изашла је на лице места, да констатује може ли се у целини одазвати захтеву Управе монопола дувана по ради уступања на употребу извесног дела општинског земљишта, до Фабрике Дувана, па су нашли: да се ни у ком случају — код најбоље воље да се влади у помоћ притече — не може уступити и онај део земљишта, који подпада под пројектован пут, водећи Железничкој Станци; но се могу уступити оба комада земљишта и с једне и с друге стране пројектованог пута а у крајњем случају, мишљења смо, да се и пројектован друм (пут) може са неколико метара сузити и тиме повећати фигура А., земљишта до топчидерског пута — са онолико са колико, се пут сужава а највише са до 10 метара.

Најзад предлажемо да се Управи монопола Дувана понуди нуждан простор и на ком другом општинском земљишту ако јој ово што горе наведосмо не буде довољно.

7. Јула 1889. год.

Београд.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Глиша Јосиповић.

Раденко Драговић.

Петар Д. Видаковић.

Илија Цветановић.“

Потписати не слажемо се са мишљењем горе потписаних чланова комисије, већ смо мишљења, да се уступи за монопол тражено земљиште из ових разлога:

1. Што терен, који се тражи, лежи ван реона Београда.

2. Што се тиме крњи само крај пројектованог пута, нити ће се с тиме отежавати будући саобраћај ни углед вароши.

7. Јула 1889 год.

Београд.

Јаков Бајлони.

М. Велизарић.“

Председник. Молим да саслушате и акт управе монопола који смо накнадно добили, и у коме се износи исцрпно из каквих је разлога фабрици дувана потребно ово земљиште. Управа монопола у истоме писму изјављује да би се фабрика морала преселити у Ниш ако не би дали ово земљиште, за потребне нове магацине. (Прочитано писмо). Ја мислим, да је сваки од г. г. одобрника довољно обавештен. Видели сте из плана како стоји то земљиште а чули сте мишљење и већине и мањине комисијске. Жели ли ко што да говори?

Милован Р. Маринковић. Овде су два питања. Једно је да треба помоћи држави, а друго нетреба крњити општинске интересе.

Кад је овај пут овако пројектован и усвојен, онда нашто сад да кваримо улице, кад се држави и без тога помоћи може.

Право је казао један одборник.

Људи руше скупоцене куће, па улепшавају варош, а ми хоћемо да нагрђујемо улице, које су лепо пројектоване, и онда, шта нас очекује, но да нам се пребацује онако исто, као што се пребацује онима за улицу „Кнеза Михаила.“

Ми не треба да се плашимо претњи од управе, да ће монопол преместити, но им треба дати разлога, како ће се и они помоћи а да се ни пут не кварн. (Врло добро.)

Петар Видаковић. И ми чланови комисијске већине ни смо ради да створимо тешкоће какве монополу. То се види из нашег извештаја. Само смо ценили интересе и општинске и државне и то не само као људи по свом човечанском осећају, већ с обзиром и на положену заклетву.

Овде је питање, који интерес претеже? Да се овај пут сачува од неизмерне је користи по трговину, која се има у овој вароши концентрисати, а кад је тако, онда је ово претежније него све остало.

Ми звамо господо шта нас новаца коштају: Пешта, Беч, Штајнбрук и т. д. само због тога, што нам нису пијаце уређене. Уређење наших пијаца од преке је потребе. Влада и сама на томе ради и да би трговини помогла она је и пројектовала овај пут овако, јер је план о томе грађен у Министарству грађевина, и тим се спрема концентрација трговине.

Ако овај пут остане овако као што је пројектован, општини ће више година доносити користи која се не може ни сравнити са вајдом од тога монопола.

Ја вас господо као млађи члан међу вама, разуме се по годинама, преклињем за рад вашег потомства, сачувајте тај пут у целини, као што је пројектован. Дајте монопола земљиште на другом месту, а овај пут сачувајте, јер ни један није тако подесан за трговину као овај.

Ако би господо одобрили, да монопол овај пут поквари, и да се називају магацини, који ће вредити можда пола милиона франака, држим да ће због важности овога пута по трговину доцније наступити време, да се ови руше и тада би морали плаћати накнаду монопола.

Монопол дувана, као што сам рекао, може се помоћи на другом месту. Даћемо му онај простор што путу не смета, и ако тај простор није толико велики и широк, он нек иде у висину до неба. (Чује се: Врло добро. Тако је).

Марко Велизарић. Да је то земљиште у средини вароши, па кад би се тим кварно углед вароши, и ја би био противан; али за то што је тај пут на крају вароши, и то ван рејона Београдског, и што се тиме неће саобраћај отежавати, ја сам за то да се то земљиште уступи монопола, јер су користи које ћемо тамо од монопола добити многе и куд и камо веће, него што су оне, што их износи г. Видаковић. Помислите само на помоћ многобројној сиротињи, која ће тамо зарадити хлеба за себе и своје породице. Помислите колико ће мање сиротине исдражавати општина, и колико ће мање крађа бити у вароши, па онда решите дал да се то земљиште уступи или не.

Јаков Бајлони. Ја би имао да допуним говор мога предговорника г. Велизарића.

Користи, које нам може трговина донети и користи, које нам монопол може дати, у великој су разлици. Ја признајем да трговина може донети више користи него монопол, но ја мислим, да се тим, што се од овога пута даје нешто монопола, неће ништа шкодити ни саобраћају ни трговини кад се овај пут споји са путем крагујевачким и Топцидерским а то мора бити, пошто је и сам терен такав, да је лакше прећи.

Дакле нема никакве бојазни да ћемо трговину спречити, за то сам да се то земљиште одобри монопола.

Коста Главинић. Ја господо нисам био у прошлој седници кад је ово изнесено на дневни ред, па разуме се нисам могао о томе ни размишљати.

Сада пак налазим да је ово ствар врло важна; да су ту интереси и општине и државе, и да те интересе треба изравнати. Мени је незгодно да гласам. Гласајући за тражење монопола могу да се огрешим према општини, а гласајући опет против, могу се огрешити према монопола, т. ј. према држави.

Ја би се у неколико сложио са г. Видаковићем што каже да има и других начина па да се монопола дувана

помогне, а да се неизгуби оно, што се тражи, да изгубимо. Ако покваримо једну улицу, било би за општину штете, а опет и оно, што рече г. Бајлони, да се тим трговина неће ништа спречавати, и то ми се чини као стваран факт.

Ја држим да наша трговина више иде водом, а опет ова сувоземна трговина више иде крагујевачким путем него из Макиша. Молио би да ову ствар данас не решимо, него да оставимо за који други дан; да је проучимо, да се споразумемо са управником монопола дувана могу ли се задовољити са другим земљиштем, и тако да и монопола помоћно а и општини да не учинимо штете. (Врло добро)

Глиша Јосиповић. Као што је казао г. Видаковић овако је. Онде око монопола има толико општинског земљишта да се може дати и на другом месту. Ми треба да сачувамо један пут, који нам право у вароши долази.

Што каже један господин одборник 600 радника добијају тамо зараде. Па добро, ти ће добијати зараде ма гди монопол био, јер тамо се не даје милостиња, него што ко заради. Тај разлог дакле није никакав. Пречи је сам пут него и монопол. Монопол ако да бог те потраје овако као сада, и наше се финансије поправе, може се и укинути и скупштина једном може рећи престала је потреба за монопол, па га и укинути, а пут се без штете не може исправити. То је што сам имао казати.

Светозар Карашевић. Мени се најбоље допада разлог г. Главинића. Ова је ствар доста замашна. Овде треба водити рачуна и о интересима општинским и о интересима државним. С тога би ја био за то да се још једном одреде неколико лица из одбора и то стручњака, па да оду на лице места и виде да ли се може дати. Ја сам био случајно тамо и видно сам како ствар стоји. У питању су свега 200 метара. Кад видите како иде крагујевачки пут, видићете да ће се морати правити још један друм и ми би тада морали одржавати два друма. С тога се слажем са г. Главинићем да се одреде још неколико стручњака те да они виде све и поднесу нам извештај, пошто се претходно и са управом монопола споразуму. (Тако је).

Петар Видаковић. Господо, ја сам увидео да смо ми на чисто са овим да ли треба овај пут уништити или нетреба. Ја видим да је већина за то, да се овај пут сачува, а гди ће се на другом месту дати земљиште монопола то је друга ствар.

Господо, једна је комисија била, и она је већином гласова дала своје мишљење, и то је за одбор меродавно, а ко није дошао, за њега ви знате како пословица каже: „кога нема без њега се може“. Тако и овде, ко је дошао, дошао, а ко није, није, остали су и без њега радили. Ми ако овако пустимо, да због недољаска једног у комисију одлажемо рад, отићићемо у бесконачност, и чећемо никад ништа урадити. Данас није дошао један, сутра други и т. д. и онда нема краја, нити то може бити разлог, да се понова комисија одређује.

Господо, ствар је ова сасвим исцрпљена. Ми сад имамо ово двоје пред собом: или да очувамо пут који има будућност по трговину, или хоћемо да уништити пут, и то да чини сама општина и да ништи постојеће услове, који су за концентрацију трговине створени.

Хоћемо ли ми кад вас неко упита: гди је пут за пијацу, да му кажемо иди право, па онда десно, тамо, па онда овамо, па право на лево, па кад ударити главом у зид монопола дувана а ти окрени право, па онамо и т. д. или да имамо праву улицу, па сваки лако да може знати? Тешко да ко може тако што желети, који зна шта је то трговина и какви су услови за њу. Држим Сад решите како хоћете.

Миливоје Јосимовић. Она је фабрика запета постављена на врло незгодном месту. На када је она тамо подизана извесно је и сама влада имала на уму да онај пројектовани пут треба да остане. За фабрику није немогућност да магацине постави у близини и да направи машине за дизање еспана, а не мора бити баш на овоме путу. Ја мислим да је то баш јасан доказ да је и влада била тога мишљења, да треба тај пут сачувати, што је фабрика постављена у линији истога пута. Дакле и ја сам мишљења да се тај пут не сме кварити. Данашња је техника толико усавршена да је у стању да реши сва оваква питања на начин како ће се и потреба фабрике у сваком погледу моћи подмити, а и овакав важан пут за будући саобраћај очувати, те да не мора ни једна страна штету да трпи. (Тако је).

Марко Велизарић. Комисија, која је одређена била да прегледа то земљиште броји 9 чланова. Тамо при прегледу било их је 7 и инжењер општински, свега 8. Четири члана заступају мишљење, да се тражено земљиште не уступи, а двојица су одвојила мишљење и казала да се уступи. Али г. председник и ако се није потписао на извешћу, он је заступао одвојено мишљење, а г. инжењер општински објашњавајући ствар, казао је да са практичне стране, општина треба да уступи то земљиште и да је боље да се пројектовани пут изведе према ново пројектованом Крагујевачком путу.

Кад су се дакле на самоме месту чланови комисије, својим мишљењем поделили на две половине и кад, сад овде један стручњак г. Главинић каже, да није довољно обавештен и да према томе не би могао сада дати свој глас, онда сумњам да и већина одборника овде може казати да је обавештена. За то сам за предлог г. Главинића да стручна комисија оде на лице места да ствар испита и да се са г. управником монопола споразуме, за тим да поднесе у идућој седници одбору своје мишљење на решавање.

Глиши Јосимовић. Комисија је одређена била од 9 чл нова. Један од њих није дошао, и зар сад због тога једнога да радимо наново. То досад није тако било, нити је ико до сад тако што захтевао, а сад не знам шта се са овим хоће. Кад тако хоћете, онда је најбоље да одредимо седницу одборску на лице места, па сви тамо да одемо и радимо. (Смеј) Ја мислим да то није нужно и да нећемо до тога доћи. Г. Министар је овај план одобрио, по коме је пут трасиран и сад кад би ми тај пут покварили, држим да би вам и сам министар то забранио. Што господа из монопола неће да се мало помуче да нађу које друго место, који неће пут пресећи, то је мала ствар, која овде не може имати никаква призрења.

Милан Ж. Маринковић. Питање је овде, хоћемо ли од ленога пута да направимо накараду. Шта ће вам комисија. Кратко и јасно треба да решимо: хоћемо ли ми преко тога пута да подижемо зграде или нећемо.

Петар Видаковић. Ствар је ова исцрпљена и треба да се приведе крају. Све даље што се иде, изгледа на изигравање одборске већине. Оно што је речено, да се један стручњак не може да реши у овоме питању, без вредности је, кад ево други стручњак г. Јосимовић налази да се може решити и даје своје мишљење, да не треба пут кварити. Има људи, који брже а има који спорије схватају ствари па по томе брже и спорије решавају. То не треба ништа да нас буни.

Ствар је господо исцрпљена. Комисија је била, и ја молим да се данас ова ствар реши, а да се не прави изигравање одборске већине, и да нас овде нико не малтретира.

Коста Главинић. Ја молим господо одборнике да узму у заштиту људе, који се са извесним мишљењем не слажу. Ја никога не малтретирам. Ја мислим овако а они мисле онако. Моје је мишљење, да је за општину овако боље како ја мислим, него како они и због тога ја не желим нико да ми каже, да ја кога малтретирам. (Видаковић. Ја ни сам теби то казао). Ако ја ни сам баш толико практички стручан колико мој поштовани колега г. Јосимовић, ипак као стручњак налазим да је тај пут погрешно пројектован. Ја сам казао моје, и казао сам за што нећу да гласам ни „за“ ни „против“ а не тражим ни од кога да мисли онако како ја мислим.

Треба једном престати с тим пребацивањем, јер ако овако продужимо, ја вам свечано овде изјављујем да ћу једном за свагда оставити одборске седнице.

Петар Видаковић. Ја ни сам казао г. Главинићу ништа, него сам рекао, да се онај говор, што је неко напоменуо, не може као разлог узети, те да се ово питање не реши, а то је, што г. Главинић не може да гласа ни „за“ ни „против“. Дакле нема овде никакво пребацивање г. Главинићу него ономе, који хоће и ово за разлог да употреби.

Миливоје Јосимовић. Ја не би имао ништа против тога, да се образује још једна комисија тим пре, што би се могла иста комисија допунити са једним машинским инжењером, н. пр. г. Зорићем.

Питање је били се могла подмити потреба за прављење магацина и на други начин, и због тога, што би се можда могла та потреба на други начин подмити, требало би да се одреди комисија која ће се о томе уверити, те можда наћи и начина за споразум између Општине и Управе монопола дувана, без штете ни за једну страну.

Петар Видаковић. Нема потребе да се одређује друга комисија. Ми хоћемо да сачувамо пут, а како ће се они помоћи, то је њихова ствар. Нека траже стручне људе па нека се обавештавају.

Др. Марко Лeko. Ја сам противан томе, да се то питање вечерас реши. Држим да не можемо тим пре, што ни смо у стању тако тачно да одредимо у колико ће бити од штете за општину ако се тај пут скрене.

Ја знам да би за монопол дувана било врло велике тешкоће ако мора да од једне прави две фабрике.

С тога сам за то, да, се та ствар још једанпут проучи. Ја не знам шта би сметало да се дан доцније овај важан предмет сврши. Неразумем г. Видаковића како може да се тако заузима кад није стручан у том питању.

Светозар Карапешкић. Ја сам и мало пре казао, а и сви признају да је ова ствар од врло велике важности.

У Пироту је подигнута касарна од 700 хиљада динара. Општина тамошња налази користи да и један батаљон војске задржи у својој средини, а ми би још могли допустити да се фабрика одсели због једне ситнице управо, те да вароши нанесемо тако огромну штету.

Треба да припазимо мало и да решење донесемо у корист правих и већих интереса Београда.

За то неће бити од штете ако усвојимо сада овде што се тражи, да се споразумемо са монополом.

Што каже г. Главинић да има вређања, то се јасно види и могао је сваки приметити нарочито у речима: „што један свата доцније, а други брже“. Ако ми господо почнемо овако један другог да вређамо, онда не можемо никад доћи до резултата.

Председник. Дакле овде има предлог један, да се ова ствар одложи још неко време, и ако већина то хоће, онда ћемо одредити једну стручну комисију. Ја вас молим прво то да решимо.

Ко је за то, да се одложи, тај ће гласати „за“ а ко је против, тај ће казати „против“. (Настаје гласање).

После гласања.

Гласало је 9 и 9, и ја као председавајући пошто се ова ствар тиче тако великих и наших и интереса државе, а ништа се не губи, гласам „за“. — Дакле решење се одлаже. (Жагор. Чује се: Шта је то ђифта?).

М. Велизарић. Хоћу да објасним шта је било. Али пре по што то учиним, изјављујем да се та реч није односила ни на кога, ни овде ни ван овог места. Но ако се тиме ипак нашао ко увређен, тржем реч натраг.

Ствар је у овоме: у приватном говору са једним одборником пребачено је, да су само господа хтела, да се питање, о коме се сад решавало, онако реши. Та је реч „господа“ тако развученим гласом изречена, да се тиме хтело изјавити презрење онима, којима је она намењена. Ја сам на то одговорио саветујући, управо молећи, да таквим титулама не пецамо и не изазивамо један другога, јер не би доликовало оваквом збору да се неки називају „господом“ а други „ђифтама“.

Раденко Драговић. Ја би молио да ми објасните шта су то ђифте?

М. Велизарић. „Ђифта“ значи оно исто што и „господин“, кад се ова реч изговори развученим устима. Кад хоћемо кога да вређамо, то можемо учинити и кад му кажемо да је „светац“, јер удешеним тоном и реч „светац“ може да значи управо допов.

Опет вам кажем да нисам никог вређао, само сам захтевао да се тим начином не титулишемо и не вређамо.

Н. Милишић. Ја се заиста нисам надао овоме од г. Велизарића и да нисам овде био, па да ми је то ко други казао, не би му могао веровати. Не би требало да надие та реч овде у седници, која се само по сокацима чује. Сви су људи у својим занатима стручњаци. „Да се поведем за ђифтом“. Зар ти људи ни су људи и зар они нису грађани наши, па за што да их тим именом крстите. Немојте ви сматрати, да они, који нису учили школе, нису стручњаци љу своме занату. Свакоме треба одати почаст у његовој струци.

М. Велизарић. Та разумите да сам и ја то хтео. Захтевао сам баш да не говоримо један другом, „тако хоће господа, тако хоће ђифте“. То захтевање не значи вређање, напротив тиме сам хтео да не дозволим другоме да таквим изразима вређа као што то чини г. Видаковић. Ми смо уобичајли да се овде у учитином говору, служимо увек изразом „Господа одборници“, и онда зашто да неко, кад му није по вољи резултат гласања, почиње цепати одбор на господу, газде и мајсторе.

Председник. Ја господо нисам чуо, кад је ова реч пала. Али кад г. Марко сам каже да трже реч натраг, ако сматрате да вређа, онда је ред да с тим престане. Друго се не може тражити.

Раденко Драговић. Ја сам тражио, да ми се каже шта је то „ђифта“.

Коста Томић. Неможете то тражити. То није казано ни вама ни другом.

Никола Мијајловић. Ја знам да сам бакалин и трговац. Никако не знам да сам ђифта. Према томе ја не могу ни сматрати да је то мени казано, па ни вама, јер сте ви трговац као и ја.

Само онај може са овом речи „ђифта“ сматрати се за увређеног који држи да су трговци „ђифте“, а пошто ви то не држите, то се на вас то ни односити не може.

Светозар Караџић. И према објаснењу г. Велизарића и према објаснењу г. Николе Михајловића, и ја сматрам да се реч „ђифта“ на нас не односи.

Председник. Кад је г. Марко дао објаснење у коме је смислу употребљено реч „ђифта“ и да је није упућивао на адресу ни једнога г. г. одборника, већ захтевао да се не зовемо „ђифтама“ и „господом“ у смевајућем смислу — онда је свршена ствар.

Што се овога друма тиче сад је решено овако: да се још једанпут од стручних лица на лице места, та ствар прегледа и да се споразуме са управником монопола. Ја свађам ово решење тако: да и она господа, која ову ствар одлажу, нису за то, да се овај пут да, него само да се за сад споразуму и да се поново прегледа, па ће се онда узети предмет у решење. (Тако је).

Сад изволте кандидујте кога хоћете.

Светозар Караџић. Ја предлажем г. г. Миливоја Јосимовића, Гргура Миленковића и Св. Зорића а с њима да буде и општински инжињер.

Председник. Усваја ли се ова кандидација? (Усваја). Добро, онда ће ова комисија сутра изаћи, а ја ћу извести г. Управника монопола.

Сад је на реду извештај комисије о калдрми коју ради Стојан Крстић. Он гласи:

„Суду Општине вароши Београда.

Према акту Г.№577, потписана комисија састала се на лицу места и прегледала камен, који је донео предузимач Стојан Крстић из Жаркова и нашао, да тај камен за калдрму није најбољи и да се не може употребити за средњу колвоза, него само поред олука и један метар од олука, онај камен који је најбољи. Више тога камена несме доносити јер је за калдрму сувише крт и под теретом тешких кола распрскаће се особито ако се још и хрђаво положи.

Што се тиче дефинитивног примања калдрме, то се комисија није могла у тај рад упуштати, јер по извештају комисије од 3. Јула т. г. Г.№.560 израда калдрме Стојана Крстића предузимачу у Жељезничкој улици испрва није била добра а сада је *прилична*. Даље Стојан није положио никакве кауције за претрес и Криљење калдрме, а у улицама Обреновој, Пријеполској и Кастритовој раскварио је калдрме више него по предрачуну што треба.

Према горњем требало би задржати најмање 500. динара за особену кауцију а тек остало аконто издати одбијајући 10% од зараде, као гаранцију за доброту калдрме.

Ако не би отпочео рад Стојан у горе означеним улицама, то да му горњих 500 динара пропадну у корист општинске касе и да општина од тих новаца више искварену калдрму оправи а да се рад другом предузимачу уступи (осим Жељезничке улице) да не би дочекали зиму са расквананим улицама.

8. Јула 1889. год.

у Београду.

Чланови комисије.

Коста Д. Главинић. Раденко Драговић. Станко Петровић. Јов Смедеревач. М. Тодоровић.“

Станиша Петровић. Ова је калдрма у први мах почета да се хрђаво гради, а кад је комисија настала и прегледала му рад, одонда иде добро.

За крпеж није ни почета радња, а хоће ли радити или неће, то је друга ствар.

Председник. Комисија је као што сте чули донела предлог, како има општински суд да се влада у финансијским питањима.

Сад ако извештај усвојите, онда ћемо се по њему и управљати. Предузимач није положио никакву кауцију и с тога је изнесен овај предлог, да му се задржи 500 дин. од железничке улице за остале улице што је раскопао, као сигурност ако у року неизврши, и сем тога да му се задржава 10% од зараде, и то ће стајати као гаранција за добру израду за годину дана.

Коста Главинић. Човек, који је примио овај посао, види се да исти неразумје. То је читаво натезање с њиме. Ако се томе човеку не одреди рок, до ког дана да све то изврши, онда ништа неће бити. Рок му треба одредити и јаку контролу да ради све по условима као што треба, и ако један дан не ради или не ради како треба, онда одмах да му се све одузме и преда другом.

Председник. Дакле примате ли предлоге у извештају комисије. (Примамо).

Милован Маринковић. С тим да ако неодлучне до остављеног рока Св. Илије, онда да му тих 500 дин. пропадну, а посао да се да другоме.

Председник. Дозволите да се објаснимо. Он је мени једном приликом казао, да му треба пет недеља док сврши железничку улицу, па онда да ради друге. Сад ја разумем да оно што је раскопао оправи, али 3—4 улице да одлучне у једанпут да ради, то не може, јер нема радних снага толико. И тако он има да одлучне до свет. Илије оно само што је раскопао.

Бока Николић. За што је он толике улице узео и раскопао. Што није примио један сокак, кад не може више.

Станиша Петровић. Њему је казано, кад буде крпеж да и ситан камен потроши, али сад г. инжињер и комисија је наша да не може употребити ни 5-ти камен. Према томе он не може изићи на крај.

Председник. Ја се сећам да је у прошлој седници решено да онолико камена колико је у предрачуну мора довести на место. Даље да употреби и стари камен по средини а ситан по крајевима.

Коста Главинић. Да не би предузимач жалио и долазио у то уверење да су њему наметнути неки други услови, ја имам да кажем, да у првим условима стоји тако да према његовом раду, кад би се водило строго рачун, не би му се ништа могло примити. Дакле не стоје други услови, него му је само објасњено, како треба да се управља, а предрачун то је саставни део услова гди се каже, какав треба да буде камен и колике димензије да буду.

Председник. Преиначење је услова учињено само у његову корист.

Дакле у свима улицама где је раскопао да мора почети најдаље од светог Илије, а иначе овај извештај прима се (Прима се).

Сад имамо извештај о калдрми у призренској улици. Комисија предлаже да се калдрма прими но с тим да се задржи двогуба кауција и да њоме место једне гарантује предузимач за ваљаност калдрме две године. Све ово из узрока, што се комисија није састајала и ако је сазивана, те није камен на време прегледала а сада се оцена не може да изведе до потпуне сигурности.

Миливоје Јосимовић. Ово што се каже, да је доцкан да се сада констатује какав је камен, не стоји. Тако не вреди ни онај разлог што се комисија није одмах састала. Ја да сам општински инжињер, одмах би тражио, чим би видео да камен није добар, да се рад обустави. То није никад доц-

кан. Њему у уговору не стоји, кога ће дана комисија доћи. То може да буде и кад калдрма сасвим готова буде.

Председник. Комисија је предложила управо један компромис и казала да кауција остане за две године, а управ за толико време све хрђаво камење мора се заменити из кауције.

Миливоје Јосимовић. Ако је калдрма од доброг камена, она може грајати 15 год, а ако је хрђава, онда само 5 година. То није свеједно.

Милован Маринковић. Па је ли одређен инжињер да види какав је камен.

Ошт енжењер. Мој колега је прегледао камен и казао да је лобар. Кад се по вароши и у грађанству пронео глас да камен није добар, онда је одређена комисија да то прегледа, но та комисија није се ни састала, и тако је г. Чађевић дозволио радњу и даље. (Чита извештај г. Чађевићев и решење о обустави даљег рада.)

Председник. Кад је та калдрма одобрена, онда је наређена и једна комисија од стручних људи и казано је предузимачу да не ради, док не позове ове стручњаке. Он то није учинио. Сад што то није учињено, ја не знам.

Миливоје Јосимовић. Онда нашто нам општински инжињер. То је лако бити инжињер, па не примити ни толико одговорности, да се оцени каквоћа појединог материјала, који се при радовима употребљује.

Јаков Бајлони. Ја мислим да би се могао примити предлог те комисије, а то с тога, што ће у тој улици бити врло велики саобраћај, да ће се та калдрма у брзо покварити, па ће се онда из кауције поправити.

Коста Главинић. У опште господо, са овим грађењем калдрме и нашим условима, прави је белај. Ја не знам да је мене одбор одредио у комисију а ја сам опет себи поставио један принцип, да никад не идем у комисије у које ме суд одређује, пошто одбор рад таквих комисија не верма. Ово сам мишљење сада написао по нужди. Каже се у условима добар топчидерски камен. Тамо има више мајдана, камење је слично, па опет за то није подједнако добро.

То треба једанпут пречистити па казати овај и овај камен и одавде и одавде, јер док се год ставља у условима само „добар камен“ и ништа више, дотле ће предузимач моћи увек да се извињава и правда.

Ова је калдрма свршена. Она је приближно добра. Човек гарантује 2 године, а и погодба је јевтина. С тога сам мишљења да се може примити (Да се прими).

Председник. Прима ли се извештај комисије? (Прима).

Молим вас господо. Добио сам опет од лебара једну молбу о повишици цене хлеба. Ја сам прибавио и извештај о ценама.

Има разлике у већој цени брашна за један динар.

Јаков Бајлони. Ја сам данас дигао цену у опште сваком брашну по један динар. Данас нема жита за 13 динара. Ја би то платио.

Марко Велизарић. Треба да се цена повиси, тим пре, што сам данас чуо да су данас цене житу у Аустро-Угарској биле 12, а сад су 16 дин. а то ће утицати на цене жита и овде.

Председник. Ја мислим да је ова њихова молба праведна (праведна) па да им дамо 20 пара динарских. Усвајате ли? (Усвајамо).

Молим вас господо, помоћник кметовски г. Јевта Неимаровић због слабости тражи осуство за један месец. Чујте његову молбу (Прочитана).

Одобрава ли одбор ово осуство. (Одобрава)

Ја ћу дакле господо сазвати за понедељак ванредну седницу ради извештаја водоводног пододбора о стању његових радова и накнадноме кредиту. Састанак је закључен. Састанак овај трајао је до 9 часова по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 10. Јула 1889. год. у Београду

Почетак у 6 часова по подне

Присутствовали: Председник општине г. Ж. Карабибировић, члан суда г. Коста Томић, чланови одбора г. г. Н. П. Михајловић, И. Цветановић, М. Велизарић, Н. Крстић, Ј. Бајловић, В. Виторовић, М. Обркнежевић, Р. Драговић, Ст. Петровић, Н. Х. Поповић, Др. М. Т. Леко, М. Јосимовић, Др. Ђ. Димитријевић, Ђ. С. Новаковић, Х. Д. Азријел, Н. Д. Милишић, Св. Баранешић, С. Боторић, Г. Миленковић, К. Д. Главинић, М. Р. Маринковић, Г. Јосиповић, П. Д. Видаковић, Ђ. Николић и Ј. Илић.

Садржина: 1. Молба Боже Веловића да се ослободи од дужности црквеног тугора; 2.) Извештај комисија о истраживању воде; 3.) Одлука о земљишту које је Управа дуванског монопола примила под закуп; 4.) Набавка коња за пожарну чету, мртвачки кола и фијакера; 5.) Подизање цркве на новом гробљу; и 6.) Стојан Крстић да више раскопану калдрму поврати у првобитно стање.

Председник. Састанак је господо отворен. Изволте чути протокол последњег састанка.

Секретар чита.

Има ли ко да примети шта!

Коста Томић. Ја имам да приметим то, да је односно ових 500 динара казано, да та сума служи за гаранцију онога вишка што је предузимач калдрму покварио, а то није требао учинити. У протоколу то није јасно изказано, и треба исправити.

Председник. Ја сам то овако разумео. Ако предузимач одустане од уговора, онда ова сума од 500 дин. да гарантује; а у исто време ако калдрму добро не изради, да му се та сума одбије.

Коста Главинић. Г. Томић има у неколико право што је ово напоменуо, јер је предузимач раскопао више но што треба. Он мора ту калдрму да доведе у првобитно стање. Ако не доведе, онда да се са ових 500 динара општина накнади.

Председник. Њему је казано, да ће инжињер премерити и онда тек да може раскопати. Он то није чекао, него је сам раскопао и те више но што је требало. Сад разуме се да оно што је више раскопано, мора пропасти.

Коста Главинић. Ја мислим да са тих 500 динара општина оправи ону калдрму ако је он не би оправио како треба, а разуме се и за онај вишак што је раскопан. Главно је да се прибележи то, да предузимач нема права на онај

простор што је више одкопао, и за то да је он то дужан поправити без икакве накнаде. (Тако је).

Председник. Добро. Прима се исправка. Има ли још ко да што примети? (Нема.)

Молим г. Јосимовића да прочита извештај комисије о водоводима, ко, и гласи:

ИЗВЕШТАЈ

Одбору општине Београдске

о стању предходних радова за будући

варошки водовод.

Одбор општине вароши Београда, на својем ванредном састанку од 3/VI. 1888 год., образовао је технички одбор, који ће у друштву и у споразуму са г. Смрекером извршити потребне предходне радове за водовод.

Извештајем својим од 26/X. 1888 год. технички одбор изнео је резултате тога рада до прошле јесени, којим је константовано, да је у области Белих Вода нађен јак ток подземне воде.

Услед тога одобрен је нов кредит, како би се започета истраживања могла довршити, т. ј. како би се поуздано могло констатовати, да ли је нађена подземна вода такве каквоће, да се може за водовод препоручити, као и да ли нађени подземни ток воде може са сигурношћу да даде толику количину, колика је потребна за редовно подмиривање потреба становништва Београдског, како сада тако и за извештан низ година у напред.

*

Посао овај, који се састојао дакле из два задатка (један за одредбу каквоће, а други за одредбу количине воде) имао је да буде завршен почетком ове године, као што се тада рачунало.

То међу тим из разних узрока није било могућно, као што у опште, ни код којих предходних радова и испитивања за велике грађевинске послове овакве врсте, није могућно да се, било трајање посла, било трошак око истога, одреди у напред ма и приближно тачно.

*

За одредбу количине воде, рад у пољу имао је да се састоји у извршењу једнога бунара и у бушењу извесног броја рупа, у правцу управном на ток подземне воде. Из бунара имала је за дуже време да се црпе стално повећа количина, а посматрањем нивоа воде при томе, и у бунару и у поменим рупама, да се прикупе потребна дата за теоријски рачун. Овим рачуном тек сазнаће се на коју количину воде може у опште да се рачуна, као и у којем размаку могу да се распореде бунари, који ће доцније бити потребни за вађење захтеване количине воде.

При томе, да би се постигли што поузданији резултати, показало се у току рада да је потребно, да се у околини бунара избуше више рупа но што се у први мах намеравало. (Избушено је свега 26 рупа, који имају на 600 м' укупне дубине).

Сем тога и набавка свега прибора и машинерије, за потребну инсталацију на бунару, била је са обзиром на наше прилике скопчане са много већим тешкоћама и више дангубе, но што се могло мислити.

Услед тих узрока цео рад у пољу трајао је пуних три месеца дана дуже, но што се рачунало, а закључен је тек уочи самога Ускрса.

Набавку материјала за бунар са бакарним филтром, као и бушење и намештање самога бунара, извршио је г. Смрекер, по нарочитој погодби. Набавка локомотива и друге машинерије, грађење шупе и цела инсталација за прилење воде из бунара, извршена је у режији.

Све ово било је готово тек 25-ог Фебруара, којег се дана прилење воде могло отпочети.

Редовно је приљено од 27-ог Фебруара па до 7-ог Априла ове године, при чему је рађено без прекида дању и ноћу, а вађена је стално просечна количина воде од 10 литара га секунду, или 850 m³ на 24 сата.

До 8-ог Априла у вече распремљена је цела инсталација на бунару и све што је за рад око прилења било потребно. У пољу остале су само у избушеним рупама обложне цеви, како би се у тим рупама могло продужити редовно посматрање стања подземне воде. Иначе сав материјал и инвентар пренешен је у општински сењак, где је од грађе, набављене у току радова, саграђена, покривена и затворена шупа. У ту је шупу све сређено и смештено, а под очима је општинског чувара у сењаку, којем је наложено да и тај магацин чува.

20-ог Априла отпуштен је и последњи раденик, а од тога времена држи се само један момак, који продужује редовна мерења у избушеним рупама у Макишу и у посматраним бунарима по вароши. Сем тога задржат је и један инжењерски помоћник, због израде свију цртежа и других прилога, потребних за закључни опширни извештај о току целокупних предходних радова.

Сва посматрања и остали податци, прикупљени при раду у Макишу, све до завршетка квантитативног покушаја, предати су г. Смрекеру, у цели извршења нужног теоријског рачуна, којим ће се одредити са сигурношћу количина воде, која је на расположењу.

Ми и сада већ можемо да нагласимо, да је резултат такав, да воде има за подмирење свију потреба становништва београдског, а у оноликој мери као што се захтева. Међу тим ми смо захтевали од г. Смрекера писмен извештај по тој ствари, те када исти добијемо, изнећемо питање о води на дефинитивно решавање.

*

Што се тиче каквоће воде, ни за то нужна испитивања нису могла да буду раније завршена, сада је пак прикупљен највећи део материјала и за кратко време моћиће се и тај посао довршити.

У томе погледу имамо следеће радове:

Др. Марко Т. Леко, државни хемичар, извршио је од вода изверских, чесмених, бунарских и из бушених рупа у Макишу, не мање од 114 анализа.

Таблицу у којој су изложени резултати свију тих анализа, као и извештај г. Лекова о каквоћи анализаних вода, нисмо могли добити пре 11-ог овог месеца, а према великом послу, који се јоште уз остале дужности врши, није било могућно ни замислити, да ће се то моћи у краћем року извршити.

Сем тих анализа које су код нас вршене, извршили смо и неколико анализа на страни као што је то ради потпунијег уверења и за доказ тачности добављених резултата, при оваквим радовима, вазда корисно и потребно.

Тако анализу воде из рупе I-а у Макишу а са извора Беле Воде, извршио је завод за испитивање животних средстава, Др. Бисингера и Хенкинга, у Мањајму.

Анализа воде са бунара у Макишу, са којим је квантитативан покушај вршен, добављена је и из Минхенског завода за испитивање животних средстава. Уједно, а на основу те анализе, добијасмо од чувеног хигијеничара Др. Петенкофера, који је старешина хигијенског института у Минхену, под којим стоји и поменути завод, својеручно написану стручну сведоцбу, о употребљивости те воде.

Исту такву анализу очекујемо и од Лајпцишког завода за испитивање животних средстава, као и сведоцбу о употребљивости воде од стране професора Хофмана, старешине тамошњег хигијенског института.

Сем хемичких анализа, добављене су и бактериолошке анализе наших вода, које је на нашу молбу са великом предусретљивошћу извршио г. Милан Јовановић Батут, професор хигијене и судске медицине на нашој Великој Школи. Резултат тих бактериолошких анализа, као и извештај са оценом воде, са хигијенског гледишта, а на основу свију извршених квалитативних испитивања, није нам могао г. Јовановић поднети пре 23-ег свог месеца.

Како је међу тим питање о каквоћи воде од велике вредности, а решење истога повлачи за собом и велику моралну одговорност; то смо сматрали да ће, у интересу што поузданијег и потпунијег решења његовог, веома корисно бити, да приватимо пре свега испрсно и одсудно мишљење каквог признатог европског стручњака. Ми смо тога ради резултате свију предузетих квалитативних испитивања изложили у једном кратком реферату, те га уз остала потребна објаснења упутили са молбом за дефинитивну оцену воде уваженом хигијеничару, старцу Др. Петенкоферу, чије је стручно мишљење руководило многе немачке вароши, при решавању о води за њихов водовод, а који се већ и према нама веома предусретљив показао.

*

Чим добијемо од професора Петенкофера његово меродавно мишљење о употребљивости нађене воде, а од г. Смрекера писмен реферат о њеној количини, изнећемо пред одбор општински, у нарочитом извештају, све податке потребне за дефинитивно решење питања о томе, одакле ће се за будући водовод београдски довести вода.

Када се ово питање буде дефинитивно и формално решило, бићемо у стању, да изнесемо на оцену и одобрење и тачан програм, који има да служи као основица при изради пројекта за водовод, сходно §. 2 о томе закљученог уговора са г. Смрекером.

*

Међу тим ма да смо уверени, да ће се све напред поменуто моћи у најкраћем року извршити, ми смо данас принуђени, не чекајући на решење питања о води, да изађемо пред Одбор општински са молбом за одобрење нарочитог кредита, пошто за претходне радове до сада одобрене суме нису достигле, а међу тим има неисплаћених рачуна који даљег одлагања не трпе.

Одобрење овога кредита потребно је и с тога, да би технички одбор могао своје рачуне закључити, и суду општинском предати како сва дефинитивна документа за оправдање учињених издатака, тако и тачан инвентар у току рада набављених ствари.

Узроци пак, са којих је прекорачена сума, коју је одбор општински за извршење предходних радова до сада одобрио, следећи су:

1. као што смо напред већ поменули, услед непредвидљених и неизбежних узрока рад у пољу трајао је читавих 3 месеца дана дуже, но што се рачунало, а отпочети посао нити се могао нити смео прекидати или напуштати. Међу тим такво продужење рока марало је изазвати, сразмерно веће трошкове за раденике, надзорника при раду, као и за надзорног инжињера, па и сам г. Спрекер морао је доћи у Београд један пут више, но што би без тога било потребно Сем тога морали су се природно у истој сразмери увећавати и трошкови за режију, подвоз инжињера и надзорних чланова техничког одбора и др.

2., За тачно и непрекидно бележење воде, при црпљењу из бунара у Макишу, приликом вршења квантитативног покушаја, као и за сигурну контролу машиниста, поглавно при поћном раду, морао се набавити нарочити апарат за регистровање, који испрва није био предвиђен.

3., За рад при црпљењу воде из Макиша била је потребна једна локомобила од 6 коњских снага, као и једна центрифугална пумпа калибра цеви од 6."

У Београду међу тим у то време није било могућно наћи никакаву локомобилу, те се она морала са стране добавити, било на послугу или дефинитивном куповином.

По тачном рачуну шта би општину стала куповина такве машине, као и колику би суму морала платити за кирију и пренос узимајући локомобилу на послугу, показало се, да би последње било веома некономно и не рецијонално; јер трошак за послугу, за 2 а највише за 3 оваква посла, износи колико и куповна цена.

Па како ће и за даљи рад при извршењу водовода, као и за друге варошке послове, Општини Београдској потребовати и локомобила и центрифугална пумпа, то се технички одбор решио на куповину обе те машине.

Муђу тим на терет извршених претходних радова и за то одобрених кредита може од издате суме за куповину да падне само онолико, колико би се за послугу морало платити. Вишак преко тога образује ванредни и непредвидљени издатак, који увећава инвентар са једном локомобилом и једном центрифугалном пумпом.

Када узмемо просечне издатке за раденике и остало, као што из ранијих месеца по рачунима следује, онда са обзиром јоште на мало час речено, излази да је за исплату непредвидљених издатака потрошено јоште :

1., За раденике, месечно просечно по 550 динара, за 3 месеца	1650 дин.
2., За надзорника при бушењу руна, за исто време	1200 дин.
3., За надзорног инжињера, за исто време	1350 дин.
4., За један долазак г. Спрекерова у Београд	1200 дин.
5., За подвоз и остале трошкове режије	1000 дин.
6., За набавку апарата за регистровање црпљене количине воде	600 дин.
7., За набавку једне локомобиле од 6 к. сна и једне центрифугалне пумпе од 6 , разлика између куповне цене и суме која би се морала у име кирије платити	3000 дин.

Свега динара 10.000 дин.

колика ће се сума у ствари и имати да исплати по постојећим неисплаћеним рачунима.

*

Са до сада одобрених сумама и са овим накнадним кредитом, излази да је на претходне радове утрошено свега 55.000 динара.

Када узмемо у обзир колики то % чини од укупне суме коштања будућег водовода, колике су суме морале

друге вароши на те радове да издаду, као и са каквим је тешкоћама и незгодама у нашим приликама извршење студија ове врсте скопчано; онда морамо доћи до закључка, да је Општина београдска претходне радове за свој водовод извршила у необично кратком року, а о несразмерно мало трошка.

При томе, нашим претходним радовима дошло се до позитивних и повољних резултата, док се често дешава, да и после многогодишњих скупоцених студија није могућно постићи што се жели.

На послетку не треба изгубити из вида и то :

1. Да бунар у Макишу, који је грађен за квантитативни покушај, а који ће се употребити и за будући водовод, сам стаје на 10.000 динара;

2., Да Општини остаје у вредности преко 10.000 динара набављеног инвентара, који ће јој и на даље бити потребан; као и

3., Да је и технички одбор, поред својег главног посла а из суме одобрене за претходне радове за водовод, узгред вршио и неке претходне радове, који ће дати претребне податке за решење питања о канализацији.

*

Према свему наведеном, нама је част, да за данас поднесемо Одбору општинском, овако формулисан предлог на решење :

„За исплату трошкова, учињених око истраживања воде, преко раније одобрених кредита, да се изда сума од 10.000 динара. И овај издатак да се учини привремено из партије непредвидљених трошкова, а доцније да се накнади из суме, која буде за водовод одређена“.

У Београду
на Петров-дан 1889. год.

Техничког одбора
за извршење водовода за варош Београд.

Председник
М. Јосимовић.

Деловођа
Н. И. Стаменковић.

Чланови:

Свет. Зорић. Др. Л. Пачу. Др. Марко Т. Леко. А. Алексић
Коста Д. Главинић.

Глиша Јосимовић. Прво да решимо оно питање о земљишту што тражи монопол дувана.

Председник. Ово је прво на дневном реду. Чујте молим вас. (г. Јосимовић чита).

Дакле господо чули сте извештај. Жели ли ко шта да говори или да се гласа одмах, па да идемо даље. Ово је довољно објашњено свима нама и што је најглавније г. Јосимовић као председник комисије објаснио нам је, да је од многих стручњака добио одговоре, да је вода за пиће добра.

Ја што се мене тиче потпуно сам задовољан и надам се скором успеху за цео овај рад, па могу и сваком грађанину сада слободно у очи погледати.

Глиша Јосимовић. Кад нам неколико стручњака којима смо поклонили наше поверење, кажу да је вода добра, онда нам ништа друго и не остаје него да ово усвојимо и да им изразимо захвалност. (Тако је).

Председник. Усваја ли одбор овај извештај? (Усваја).
Сад је на дневном реду да по ново одређивана комисија даде мишљење може ли се управн дув. монопола дати

под закуп тражено земљиште. Комисија није поднела писани извештај те с тога молим господу да га усмено овде пред одбором искажу.

Миливоје Јосимовић. Ми смо господо, јуче изашли на лице места и то без г. Зорића, који је на путу, нас двојица, ја и г. Гргур Миленковић, и са општинским инжењером и управником монопола размотрили смо све и као инжењери не можемо да препоручимо општини, да пут квари и подизање магацина на истом дозволи, ни из каквих разлога. (Чује се: Живели).

Они разласи, који су набрајани да је апсолутна потреба, да се то место монополу да, а пут поквари, нама се чини да не постоје. Тешкоће за монопол неће бити никакве, ако се магацини направе мало даље, или са једним сиратом више а да се пут не квари. Ти магацини, што ће их монопол правити служиће за смештај дувана у цели превирања и по томе не би за управу дуванску никаква незгода била ако магацини буду баш неколико метара и даљи од раднице.

Захтев управе монопола дувана да магацини буду у непосредној близини садашње фабрике, може да се задовољи и најтај начин, ако се уступи оно место где смо на лицу места означили, а то је оно место између главне железничке пруге и крака што се за Земун одваја. На том месту могли би они подићи не 7 него и 30 магацина, само им је неправда што морају прелазити преко пруге; али то није велика тешкоћа јер би се, као што се то и на другима местима ради, могле направити галерије, које пролазу железнички возова не сметају; а дуван који би се донео могао би се и на левој и десној страни депоновати.

Наводили су још да је тај простор што им се даје подводан и плављењу изложен. То место кад је највећа вода била није поплавлено. А ако је подводно, онда је подводно и оно место где је монопол и гди су магацини прављени, и на послетку и ако је подводно и влажно, то се да спречити средствима, која за то постоје.

Једино што су господа из монопола изнела и што се може као разлог сматрати, а што су и молали да се овде спомене, то је, што кажу: да им је велика потреба и нужуда: да имају грдну количину дувана и да на земљишту које траже, могу одмах приступити грађењу магацина, а да им оно земљиште, што им ми дајемо чини тешкоће, што се вели, да је оно својина Краљева, а поред овога као разлог, износе и то, да би принуђени били, ако им се не дозволи што траже, да подигну у Нишу зграде потребне за фабрику дувана.

То би се као што рекох могло усвојити као разлог; али ми као инжењери ипак не можемо препоручити општини да за то жртвује један пут, који почев од пристаништа савског, железничке станице, па на друм топчидерски остаје готово у једном нивоу. Кад би се пут прелазно, не би било користи за саобраћај нити за углед Београда ни за излаз ни за улаз у варош.

То је наше мишлење, а сад господа одборници нека изволе казати, да ли је преча потреба државна, или ова друга.

Коста Главинић. Пошто сам ја у прошлој седници био повзд што се решење овог питања одложило док се боље не проучи, сматрам сада да о њему треба да коју реч кажем.

Прошле седнице нисам био обавештен, а данас пошто сам се потпуно о свему обавестио, пристајем уз ону господу, која су за то, да се неодобри.

Господо. Потреба државна стоји. Али наши су предходници учинили доста таквих погрешака по Београду, те због таквих моменталних потреба су многе улице накарађене. Ако и морамо гди год и да помогнемо, овде у овом

моменту не можемо пристати на њихов захтев и не можемо да кваримо једну праву улицу.

Ја сам дакле за то, да се не одобри њихов захтев, овако како они траже.

Глиша Јосимовић. Уз ово би имао додати, да се тај пут, пошто је врло нуждан, што брже и направи. Да се стави инжењерима у дужност, да направе предрачун, па да се то једном изврши. (Чује се: То је друга ствар).

Председник. Одбор је пре 5—6 месеци одредио био једну комисију, којој је био ставио у задатак да тај пут определи. Та комисија није на томе до данас радила с тога што се није могао пронаћи план пројектоване и препоручене нам регулације. Сад је тај план знађен и даћемо га комисији па она нека одпочне у томе свој рад. То сам имао да вам о овоме кажем.

Петар Видаковић. Ја имам да исправим говор г. председника. Та се комисија састајала двапут, а ја ни сам ни једанпут зват и ако сам и ја члн комисије.

Светозар Караџевић. Ми смо казали: чим се набави план, ми ћемо почети да радимо. Сад пошто је план нађен, може се узети у посао.

Н. Х. Пошковић. Ми смо ишли тамо ради овога посла, па смо се с лица места вратили овде у инжењерско одељење да видимо како стоји у плану. План ни смо могли пронаћи, већ нам је казано да је исти код Х. Жљаквића, а овај нам омет казао, да је у Министарству грађевина и онда смо ми казали, кад нам се донесе план, онда ћемо одпочети посао.

Председник. Приметба је г. Јосимовића врло умесна по овој ствари. Ствар је ова сад у току, и у своје време свршиће се. Сад вас молим да пређемо на ону другу ствар, која је и на дневном реду.

Ђока Новаковић. Ја поштујем мишлење г. г. комесара; али тако исто не могу да пређем преко разлога, који су изнети од стране монопола. Разлози су ти за мене доста важни за то, што ми недајући то место, можемо да изгубимо једну установу, учинићемо да она пређе у Ниш. Губитком те установе наша сиротиња лишиће се оне коре хлеба, што је отуда добија. Ја не налазим, да би се много штете учинило, ако би се тај пут пресекао пошто је и иначе изван вароши. Међутим ако тај пут дамо, учинићемо велику корист општини а и држави, па и свој сиротињи, која отуда живи.

И кад су изнети разлози од стране монопола, да је оно земљиште што им се даје подводно, а сем тога и сама администрација захтева, да су све зграде у близини у домашају управе, ја нисам никако мишлења, да се предлог монопола одбаца.

Светозар Караџевић. Ово је врло важна ствар и не можемо да пустимо да пропадне. Ја не смем да рескирам да ли ће они отићи или неће, али ако оду, онда смо ми на великој штети. Као главно је овде, што сами радници добијају на име зараде око 750 хиљ. динара. Пирот је потрошио 700 хиљ. само на једну касарну; Пожаревац 800 динара за касарну, и то само за један батаљон војске из њиховог краја, да тамо у близини својих живе у мирно доба, на корист вароши.

Држим ако усвојимо ово шта траже, да нећемо имати штете, јер ми скраћујемо један пут и то ван реона Београда. Овај је пут само за службу неколико села а иначе све друго иде на забрежје, као што су окрузи: шабачки, подрински и ваљевски, сви иду водом до Београда, а за службу неколико села није право да изгубимо монопол, јер од ово неколико села нећемо имати никакви приход. Шта више мени

се чини да ће се пре од Ваљева направити још једна жељезница, но што ће се направити ова, пут. Ми смо позвани да штитимо интересе државне и општинске, и ако им ово дамо, ја држим да смо заштитили и једно и друго.

Г. Јосимовић и сам је напоменуо, да је оно место што би се могло дати Управи монопола, краљево, и ко зна кад би се то расправило. Ми сад да одбијемо ову тражбу допста би неумесно било. Да жртвујемо најмање један милион који би остао у Београду и да преко ове ствари тако брзо премо, ја не би био за то.

Кад узмемо у вид који нам је пут најважнији и најкраћи то је онда Крагујевачки. Тај ће пут временом пречи бити, да се преко баре дође до на пијаци, него што би било по мишлењу других. Дакле ако овако оставимо овај пут, онда би морао цео друм око жељезнице да обилази, а то би за трговину и општинске интересе штетно било. С тога сам за то, да се овај предлог монопола усвоји.

Милован Маринковић. Само неколико речи да поменим. Г. Новаковић је као најважнији разлог изнео бојазни за одсељење фабрике у Ниш, па би један део грађанства био оштећен, због чега је дужност наша чувати тај наш интерес.

Ја мислим да је та дужност оправдана са оним разлозима г. Јосимовића, што вели да се ово тражи за магацине где ће дуван превирати. Баш са тога ја налазим да у томе не ће бити таква потреба, да се у Нишу подиже монопол, јер би им требало онде и дуван да прерађују, а они то тамо немају нити су што за такву грађевину спремили, док међутим за све то имају овде сазидану фабрику и због ова два три магацина немају они рачуна да оволику фабрику оставе.

Што ми не можемо да им уступимо баш оно земљиште што они траже, држим да им тим ни смо одбили фабрику дувана за давање земљишта. Ја сам гледао у плану и видио сам, да је баш поред друма остао један део земљишта где могу подићи 2—3 магацина. Дакле не могу подићи 7—8 магацина али им је казано да могу с оне стране жељезничког пута добити земље па да се не заузима друм, тим пре, што је казао г. Јосимовић да се техничким усавршавањем дошло до средстава, којим се могу помоћи у преносу терета. По моме мишлењу фабрика се неће у томе оштетити, а да се пут затвара на штету трговине, нисам никако. Ни сама фабрика нема рачуна да се сели у Ниш, кад јој се даје друго место у близини.¹

То је што сам имао да кажем односно оне бојазни да ће се фабрика одселити а с њом и сиротиња.

Марко Велизарић. Ја мислим на против, да се треба бојати, да ће се фабрика преселити у Ниш, јер је садања фабрика дувана мала да подмири све своје данашње потребе. Мораће се подићи још једна фабрика за сваки случај, што се може овој десити н. пр. пожар или какав већи квар, који би зауставио рад фабрике и тиме донео неизмерну штету за монопол и за државу. Кад се дакле мора подићи још једна фабрика, а ми не дамо Управи монопола овде у Београду згодно место за то, она ће да тражи друго место у Србији које ће бити јефтиније а може бити по положају и згодније; као што би био Ниш или која друга варош. А кад се буде подигла фабрика, тамо ће се подићи магацини и тамо ће се преселити цео рад.

Према томе ево шта би онда било? Биле би две фабрике. Ова би у Београду служила за резерву и радила би само онда кад би се она главна поварила.

Колика би отуда штета била за Београд, то ви промислите и немојте о тој ствари судити искључиво са техничког гледишта, јер је гледиште интереса у овом баш

случају за општину јаче, и оно треба да ту ствар и пресуди.

Глиша Јосимовић. Ја би имао да одговорим г. Карапешићу на оно, што пироћани и пожаревљани подижу касарне за своје људе у својим крајевима. Верујте да они не усећују тај крај с тим. Ту долазе само неколико лифераната и неколико госпоре у њихов крај, а сељаци узалуд само иду са својим колима и волозима, те вуку камен док се касарна не направи, а после ништа.

Тако исто и што се тиче фабрике, она не може отићи у Ниш. Ако јој је мало земљиште она може ићи у Топчидер и то јој је корисније него да иде у Ниш. Дакле нема никакво бојазни да ће због овога фабрика отићи, а баш и да оде сиротиња нишка и наша је сиротиња, па ће и наша сиротиња отићи тамо те ће зарађивати своју заслугу и лакше проћи него и овде. (Тако је)

Раденко Драгојевић. Ја имам то да кажем, да се радујем што наши техничари хоће да сачувају први пут како је пројектован. А што госпоре говоре односно монопола дувана, то је мени боље познато, јер сам га у Алексинцу више година куповао. Дуван треба да провири. Наша држава нека сада прави магацине у Београду, али ће их доцније направити у Алексинцу као месту где се дуван највише производи.

Од подринског округа до Београда, ми немамо добрих друмова, и да је срећа ми би требали свуда поред Саве да подигнемо добре друмове, а на Сави да имамо и пристаниште.

Петар Видаковић. Госпоре, потребу овога друма оценило је министарство грађевине онда још, кад га је пројектовало. Овај друм није обичан друм, и није пројектован на памет. Има ли су у виду то, што ће тај пут да води ону трговину, која ће се концентрисати у Београду, у резиденцији краљевине Србије. С тога је наша влада и предузела корак да створи антропоте и да једном осигура трговину краљевине Србије, и да нашим трговцима отвори очи те да не иду у Пешту, Штајнбрук, Беч, Винернајштат и т. д. већ да продају на нашој пијаци страним купцима.

Госпоре, прече је заштитити животне интересе целе Србије и Српске трговине, него интерес једне фабрике монопола дувана. Она се губи на спрам целе земаљске трговине. Ја сматрам за дужност да заблагодарим стручњацима г. г. М. Јосимовићу и Г. Миленковићу који су као чланови комисије изашли на лице места и бране оно исто гледиште, које браним и ја као нестручњак.

Ми немамо госпоре, шта да се бојимо. Сви они разлози монопола ништави су и после неколико година сви ће те видети, како је то красно и благодетно што је тај пут непоковарен остао.

Госпоре ја вас могу уверити да ћемо ми потребити интерес целе земље ако пут овај оставимо неокрњен онако као што је пројектован (Тако је).

Илија Цветановић. Ја имам да одговорим оној госпори, која веде, да тај пут ако би се и скратио, не би ништа било штете, јер није велика комуникација и пролаз. Ја не знам да ли има овде у Београду кога живог, а да незна, да се овим путем служи цео округ, а и више округа, а не само неколико села. Ту се служи више од половине ваљевског округа, крагујевачки, ужички, и нема другог пута, управ ово је најживљи пут од свију других. И кад имамо такав један прави пут, онда за што сада да га накарађујемо.

Што се тиче монопола дувана, ја нисам стручњак, али у извештају комисије казано је: ако им је потребно земљиште, ми им дајемо оба парчета на још и на другом месту, само да нам пут не кваре.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

Ja се чудим овој господи, за што овако говоре и траже да се један прави пут затвори без икакве нужде.

Коста Томић. Ја држим господо, да би управа монопола свакојако, ако би остала при том да јој се овај пут да, правила прост ипат. Узмите, да тај пут није општински него приватно имање, шта би онда монопол дувана морао да ради. Морао би се послужити другим начином. Сад овде је општинско земљиште, на управ није ни општинско већ општи пут, који се не сме кварити. И ако би се управа монопола с тога само морала селити из Београда, што јој се овај пут неда, она би само правила ипат и ништа друго.

Бока Николић. Ја сам хтео да приметим ономе г. одборнику што рече, да нам ништа с те стране не долази.

То не стоји господо. Прва храна која је у Београд дошла, била је из Обреновца. А што кажу да не може бити магацина, ја мислим да може бити *vis-a-vis*, и да се мора кварити пут као што они хоће, почим би тим општинским учинили велику незгоду.

Светозар Караџић. Ја имам да кажем односно онога што се помиње, да је само корнет лифераната и механике, што су касарне подизали. Лако је нама овде у Београду овако олако говорити, кад имамо и школе и касарне, и све остало, само по себи, без нашег посредовања; али кад би ми били у Пироту, видео би ко би од нас говорио тако како у овој прилици разлаже г. Јосиповић. Дакле не стоји то, да је касарна подизана само ради лифераната и неколико механика.

Што се тиче онога навода, да је Министар грађевине пројектовао тај пут, то је могло бити у оно време, кад се није мислило, да се и ђумрук и магацини и све остало премести у бару, и да ће се тамо изместити и мала пијаца; а сад кад је сасвим друго стање, има разлога да се овако и тражи, јер ће други пут бити пречи за пијацу, него овај.

Дакле то што је некад било, не мора и сад бити.

Коста Главинић. Ми преносимо питање ово на земљиште, где се никад нећемо обавестити. Ја мислим да је општина београдска била доста и сувише предусретљива према државној власти, па је и давала доста, где год је могла. Ја сам ономад изгледао чудноват па можда и сад, али налазим, да се овде тражи нешто на силу Бога од општине, што она никако дати не може.

Ја нећу да говорим о важности пута крагујевачког, али ово је улица пространа, и ми морамо да водимо рачуна о будућности, и да не радимо као што су радили наши предходници.

Ако управа монопола хоће на силу да сече улицу, нека сече. Шта ћемо ми. Но држим да не треба да чине ипат ни она ни ми, и кад им се даје земљиште и могу да начине магацине и подмире своје потребе, онда за што да кваримо пут.

Молим вас да пређемо на гласање.

Петра Видаковић. Ја као члан већине комисијске имам да кажем још нешто што ће разуберити господу, која се плаше од селења фабрике.

За сваку фабрику најнужније је подесно место за шилање свога фабриката. Ниједна варош у Србији не условљава то као Београд. Дуж београдске границе теку две бродопловне реке, а водени путеви чине велику олакшицу, те је и пут најјевтинији. Ја сам уверен да господи која руководе данас државном имовином, знају и имају довољно спреме да разрачунају, и сам интерес неће им дати, да ипат терају. Дакле немамо се шта бојати за селење фабрике.

Председник. Ја мислим да ставим на гласање први извештај комисије. Већина комисије не да пут, али даје два

друга парчета, дакле опет иде на сусрет држави, — а мањина хоће да се да и пут.

Дакле ко је за мишљење већине тај ће казати „за“ — а ко је за мишљење мањине, тај ће казати „против“. (Настаје гласање. После).

Председник. Дакле 18 је гласало „за“ а 8 „против“. — И тако је примљено мишљење већине.

Сад имамо још два предлога да свршимо, а то су предлози командира пожарне чете да се неспособни коњи шкартирију, да се набави још један фијакер и једна или двоја мртвачка кола.

(Прочитан и предлог суда а и мишљење одређене комисије)

Коста Главинић. Ја би приликом овога питања напоменуо то, да треба водити рачуна о коњима, који се употребљују за пожарну чету и о коњима који се употребљују за друге потребе.

Нигде у свету овако не бива као што је код нас, да пожарни коњи вуку и камен и песак и мртвачка кола, а да се деси пожар, онда не знам шта би било. Ми смо сретни што код нас нема често пожара, а иначе би зло било.

За пожарну чету морају бити најбољи коњи. Наша мртвачка кола доносе приход и може то да издрже, и опет је нужно да се још једна кола набаве. Сем тога ја би обратио пажњу да се води рачун и о материјалу мртвачких кола.

Председник. Ако усвајате предлог, онда вас молим да одредите једну комисију за набавку коња. Овде имамо људи, који се у то разуму.

Свет. Караџић. Ово што је казао г. Главинић, заиста је нужно. У другим варошима стоји по цео дан упрегнут један шмрк.

Председник. Овде је предлог да се набаве коњи, или да се попуне на 10 пари.

Одобрава ли одбор ово? (Одобрава).

Даље је предлог, да се набаве још једне каруце.

Одобрава ли одбор овај предлог? (Одобрава).

Поред овога мој је предлог да се набаве још двоја мртвачка кола и то једна у стаклету, а друга проста, како би имали увек по једна у резерву, јер примера ради ја не знам шта би радили кад би се случај десно, да се ова кола дана има најмање 2—3 пратње. Но ја ћу овај предлог изнети на решење у идућој седници. (Чује се: Да се реши сад.) Па добро. Ја ћу ставити на гласање ако нема нико шта да говори (ставите).

Одобрава ли одбор да се набаве још двоја мртвачка кола? (Одобрава)

Сад вас молим дајте ми неколико одборника с којима ћу се ја у горњој набавци коња и кола споразумевати. (Чује се: Нека буду: Пера Видаковић, Никола Милишић, Милош Обр кнежевић, кмет Јован Антонијевић и марвени лекар).

Усваја ли се ова кандидација? (Усвајамо).

Задатак је дакле овој комисији, да се спразумева са судом у овим набавкама.

Сад имамо још један предмет да решимо и то би ја молио, да буде у конференцији. То је писмо једно упућено на општински одбор од стране његовог Високопреосвештенства г. Митрополита Михајла. Ако усвојите, онда ће мо претворити конференцију у седницу јавну и записаћемо. (Чује се: добро).

Сад изволте чути писмо, па ћемо после у конференцији о томе дебатовати. (Секретар чита). Господа стенографи нека непишу.

(Настаје конференција. После),

Сад претварам господој конференцију у јавну седницу (Господу стенографе молим да ово запишу).

Дакле господо, одборска седница прима понуду коју је Његово Високопреосвештенство одбору пријавило и одобрава родољубу, чије је име у тајности још, да о своме трошку на новоме гробљу сагради цркву, као задужбину своју с тим правом, да у исту може имати своју гробницу. (Прима се: Слава дароваоцу а највећа захвалност г. Митрополиту Михајлу на заузимању).

Још само једну ствар да решимо.

Ваљда има већ 20 пута како стоји на дневном реду да се избере један црквени татор и никако не може да дође на решења због других пречих послова.

Молим вас одредите кога знате. (Чује се: да остане онај исти.)

Дакле решено је да остане исти татор. (Јесте).

Што се тиче онога питања господо о цркви, ја сматрам за дужност да одговорим г. Митрополиту, да је одбор примио исту понуду са великом благодарношћу, а у исто време да изјавим благодарност г. Митрополиту од стране одбора на његовом заузимању. (Јесте).

Састанак је господо закључен.

Састанак је овај трајао до 8¼ часова по подне.

О П Ш Т И Н С К Е В Е С Т И.

Накнадни попис. Услед нове формације војске, појавио се знатан недостатак у комори која на Београд пада, и из тога узрока *Окружна команда* позвала је *Општински Суд* да накнадно попису возара и возова за сва три позива од 1886. год. разреже сада на Београђане колико је још за поједине позиве и јединице потребно.

При разрезивању коморе увек се до сада показивала главна тешкоћа у томе, што је скоро немогућно удесити разрез тако, да на сваког грађанина дође подједнако — толико, колико према својој имућности може дати за комору. То би се постигавало само тада, кад би била прописана стопа, по којој би се ценила имућност. Овако, и покрај све обазривости, дешава се често, да се поједини грађани оптерете јаче од других, и онда се порађају жалбе на разрез.

Да би се такве неправилности сведе у овоме накнадном разрезу на најмању меру, ако их не буде могуће сасма избећи, тражено је од окружне команде да тај посао повери комисији од својих — *војних* — органа и одборника општинских из *свију* варошких крајева; у чему ће сваки поједини грађанин имати бар јемства да при разрезивању није могло бити пристрасности.

Чим се комисија образује, извршиће се одмах разрез.

Зелени венац. На поднету јој жалбу, *Управа вароши* изрекла је своје о одлуци одбора општинског по којој се један део простора Зеленог Венца

имао издати под закуп да би се на њему постројиле продавнице дневних намирница.

Управа налази да се збором утврђено данашње пијачно стање неће променити само у томе случају, ако се закупцу допусти да намести свега 40 сергија, колико их има данас на приватноме земљишту, а не 72, као што је комисија одредила.

Одлуком одбора утврђено је у условима за закуп, да продавци са *«велике пијаце»* и *«цветног трга»* не могу прелазити на *«зелени венац»*, и по томе пада бојазан да ће се на штету данашњих пијаца груписати на *Зеленом Венцу*, већи број од онога који и данас постоји.

Општински одбор има да реши како ће се према нахођењу управном поступити, и шта по раније држаној лицитацији даље урадити; јер већи број продавница није предвиђен за *пиљаре*, него за друге продавнице, те да на општинско земљиште изађу они месари, пекари и други, који држе своје радње по приватним капијама.

Калдрме. Крајем прошле године, кад је одбор поверио комисији да зналачки и свестрано проучи: на какав би начин општина могла отпочети и била у стању редовно у већим размерама градити нову модерну калдрму, у то исто време покренуто је и питање о неопходној потреби да се ова данашња калдрма у појединим улицама колико толико поправи, или и претресе, да би тако могла издржати још неко време, докле се не почне замењивати новом, коцкастом.

У тој намери другој комисији било је пролетос стављено у задатак да обиђе све улице, добро их разгледа и одбору даде мишлење о реду, по коме би требало извршити поправке и претрес, или градити што пре калдрму (обичну) у спореднијим улицама, које још нису калдрмисане.

Оцена те комисије примљена је на састанку 1. Маја о. г. и одмах одлучено да се изврши оно што је комисија првенствено означила, и за колико има могућности према буџетској партији за ову годину.

Тога ради општина је и предузела поправке калдрме у више улица, од којих су неке већ израђене а друге се раде.

Али по незгоди појавила се ванредна сметња, која отежава извршење онога, што је одбор желео и предузео. У оближњим, *страним* варошима граде се друмови и калдрме, па су не само тамо нашли посла толики београдски радници, него се извози и камен из овдашњих мајдана. Због тога је камен поскупио а предузимачи осетили могућност да посао прецењују.

Свима силама општинска управа настала је да неприлике свлада, како би се калдрме свршиле пре мочарних дана. — Са једним предузимачем морала

се раскинути погодба, по којој је имао да покрије калдрму у више улица, али ће се продужење посла одмах дати другоме, или вршити у режији.

Повлашћеници. Општина је уступила право на извозњу ђубрета из варошких зграда овим повлашћеницима:

— Милану Ј. Обрадовићу за квартал *варошки и теразијски*, Петру Радосављевићу за квартал *дор-ћолски*, Алекси Стојановићу и Петру Јевремовићу за квартал *палилулски*, Сретену Пиљчевићу за квартал *савамалски* и Ивану Шиквићу за квартал *врачарски*.

Сви су ови повлашћеници већ приступили послу, сваки у своме кварту. А да се не би дешавале злоупотребе од оних који немају право на извозњу ђубрета, издате су повлашћеницима нарочите карте, које возари на захтев морају показати.

Таксе су остале исте, као што су и до сада биле; а распоред за поједине улице објавиће се ради контроле грађанства.

Исправка. У прошлом броју општинских новина а на страни 275. погрешно је стављено да је састанак одборски од 18-ог, него треба да стоји од 8-ог Јула, што се овим исправља.

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ

На редовном састанку 1. ов. мес. општински је одбор:

а.) донинио одлуку раније седнице (бр. 154) захтевом да се уговором са М. О. Марковићем и комп. предвиди случај ако наступи продаја оних делова општинскога имања преко којих пролазе шине, да тада на тим деловима земљишта одмах престаје компанији право на службеност, које је иначе дато за 15. година;

б.) препоручио председништву да нареди новопостављеним општинским лекарима да се што пре са станом преседе у своје квартове;

в.) одобрио да се у улицама „телеграфској“ и „сибничкој“ према показаној потреби може претрести више 899·54м.² калдрме (са додатком 80м³. песка и 32м³. камена и откопањем 80м³ земље) тако, да се на целокупан посао место решених 1369·70 утроши 2146·38 динара;

г.) одлучио: да се у Кастритовој улици место одобрених 600 може покрини и претрести свега 1300м² калдрме и то 350 да се окрпи а 950 претресесе; 2) да се Стојан Крстић ослободи обавезе на даљи крнеж и претрес калдрме како у овој тако и у осталим улицама које је раскопао а није могао радити; 3) да се комисијски прегледа и процени шта вреди калдрма—у Кастритовој улици на толико да му се из задржане кауције (500 дин.) исплати, а ресто задржи у корист општинске касе; 4) да Суд другоме ове послове уступи под прописним условима, који су и за Ст. Крстића важили;

д.) одобрио решење општинскога Суда, по коме је Матији Петковићу уступљено откопавање 1000м³. земље код мајдана „Беле мараме“, метар по 0·45 динара;

ђ.) усвојио лицитацију којом је право на испражњивање сенкгруба и помијара, и стрвинарење издато под закуп на годину дана за 4001 дан аренде;

ж.) одобрио држано лицитације за закуп права на извозњу ђубрета с овлашћењем Суда да одмах држи уже

лицитације за квартове у којима нису држате, и понуђачима највеће аренде права уступи, како би по том сви закупци одмах отпочели посао вршити.

ПРЕГЛЕД

ПОСЛОВА ОПШТИНСКОГА СУДА

— од 24. до 30. Јула о. г. —

I. Судска радња:

а.) рочишта одређено	98
б.) пресуда изречено	68
в.) забрана одобрено	35
г.) уверења издато	42

II. Извршно оделење:

а.) пресуда извршено	28
б.) забрана удејствовано	22
в.) уверења прибављено	4
г.) страних предмета свршено	3
д.) маса образовано	—

III. Са кланице:

Заклато:		
а.) волова	121	
б.) крава	28	
в.) бивола	—	
г.) биволица	—	
д.) телаци	23	
ђ.) овнова	364	
с.) оваца	7	
ж.) јагањаца	190	
з.) јаради	3	
и.) свиња	187	
ј.) прасади	21	

Примедба: Наплаћено је аренде 5609 динара. Кријумчара приказано 11.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА:

Од 24. до 31. Јула прешло преко општинских кантара:

ТЕЖИНА	ТЕЖИНА	100 к. ПРОСЕ- ЧНА ЦЕНА	ТЕЖИНА	ТЕЖИНА	100 к. ПРОСЕ- ЧНА ЦЕНА
КИЛОГР.		ДИН.	КИЛОГР.		ДИН.
42,650	Брашна пшен.	20—	50	Меда	60—
913	Брашна куку.	12 ⁵⁰	37	Кајмака	120
358,582	Пшенице	14 ⁵⁰	1,949	Сира	75—
21,429	Кукуруза	12—	87	Масти	116
32,308	Ражи	11—	17	Вуне непране	120
245,454	Јечма	12—	15,590	Свиња дебелих	82 ⁵⁰
91,149	Овса	12—	185	Гумура дрвена	6 ⁵⁰
1,325	Пасуља	27 ⁵⁰	127,170	Креча	3—
4,976	Кромпира	10—	3,250	Јарме	10—
5,162	Црна лука	8 ⁵⁰	1,223	Варива зелена	35 ⁵
122	Бела лука	40—	66	Длака коњски	80—
210	Јабука	8—	2,405	Разна воћа	40 ¹⁰
8,988	Крушака	10—	347	Купуса кисела	25—
29,879	Шљива сувих	16—	Литара		
185,640	Сена	5—	1,806	Вина црна	20—
4,005	Сламе	2 ⁵⁰	62,571	Вина бела	24 ²⁰
2,918	Коре брезове	10—	17,523	Ракије шљ. меке	28 ²⁴
			208	» » љуте	100

Примедба. Наплаћено је на име кантарије 1666·55 дин.

ПОД НАЈВИШОМ ЗАШТИТОМ

Његовог Величанства првог миропомазаног Краља Српског

АЛЕКСАНДРА ПРВОГ КОЛО ЈАХАЧА „ЊЊАЗ МИХАЈЛО“

у спомен рођен-дана свог духовног патрона неумрлог Књаза
Српског Михаила М. Обреновића III.приређује у недељу 3. септембра 1889. год. у Шапцу разноврсне јавне
наградне утакмице са домаћим коњима

ПРЕ ПОДНЕ

I

Изложба (наградни преглед) домаћих пастува и кобила који су својина ма ког српског привредника који се занима и земљорадњом.

Ова изложба имаће два одељења: једно (прво) одељење за пастуве, а једно (друго) за кобиле.

У оба та одељења биће по две новчане награде: прва награда по 75 динара, друга по 60. Свега дакле новчаних награда разделиће се на овој изложби у суми од 270 дин. Осим тога даваће се писмене и усмене похвале, што ће се све доцније обзнанити у друштвеном органу „Шабачком Гласнику.“ Најзад сваком излагачу који буде пастува или кобилу изложио, даће се по једна велика литографисана слика Кнеза Михаила на коњу.

Ни кобиле ни пастуви, који се на ову изложбу доводили суду, не смеју бити млађи од три ни старији од 10 година.

II

Утакмице у тегљењу. За ову утакмицу набављена је нарочита справа најновије врсте, којом се мери јачина коњске снаге у тегљењу. Право на такмичење имају сви коњи, који су својина ма ког српског земљорадника или којег шабачког грађанина

За ову утакмицу у тегљењу, одређене су две новчане награде: прва од 60 и друга од 30 динара. Осим тога сваки утакмичар добија по једну велику литографисану слику Кнеза Михаила на коњу.

Напомена: 1. Сви пастуви и кобиле, који су пријављени за изложбу у (наградни преглед), а тако и сви коњи који су пријављени за утакмицу и тегљење, треба да су у недељу 3-ег септембра најдоцније до 6 часова пре подне (рачунајући по тороњском часовнику цркве шабачке) доведени на тркалиште, одакле ће се распоредити на место где ће се утакмице обавити.

2. Сви пастуви и кобиле, који су пријављени за изложбу, могу се у исто време пријавити и за трке. Од тога се само изузимају они пастуви и оне кобиле, који нису навршили 4 године старости.

3. При пријављивању за напред речене утакмице, полаже се прописна такса као и за трке.

ПО ПОДНЕ

III

Утакмице по брзини и издржљивости трке.

Почетак у 2 часа по подне. Свака пола часа једна трка.

1. *Земљорадничка трка.* Отворена за коње свију српских земљорадника из Краљевине Србије. Награда првome 200 динара, другome 150 динара.

2. *Варошка трка.* Приступна за коње свију српских грађана, свију сталежа. Награда првome 200 динара, другome 150 динара.

3. *Официрска трка.* Право учешћа у овој трци имају само коњи који су својина господe српских официра. Јашу

господа официри у униформи. Награда првome 500 дин., другome 250 динара.

4. *Победна трка.* У овој ће се трци такмичити по три најбржи из прве две (земљорадничке и варошке) трке. Првome 500 дин. награда господина министра народне привреде, другome 250 динара.

Напомене: 1. Сви јахачи — такмичари — треба да су са својим коњима у недељу 3-ег септембра најдоцније до $\frac{1}{2}$ час по подне на зборишту, где да се одмах пријаве тамо налазећем се члану управе друштвене, који ће дошавше јахаче и доведене коње са пријавном књигом упоредити и онда тркаче по групама распоредити.

2. Збориште је пред коначима господар **Јефрема**, прадеде Његовог Величанства Краља Нашег, и неустрашимог Мишарског војводе Лазаревић-Луке.

3. Са зборишта ићи ће се по друштвену заставу (која је откана од српске свилене тканине и освешена на Мишару), а оданде ће се јездити на мејдан поле. — *Тркалиште.*

У том походу напред иде музика, за овом на 20 корака одстојања стегоноша са заставом, за стегоношом јашу утакмичари по реду њихових трка. За утакмичарима ићи ће управа друштвена и тркалишни часници, а за овима народ — тркалишни гледаоци. Друштвена управа носиће са собом награде за победнице — утакмичаре.

Овим походом управљаће за то одређени један члан управе.

4. На тркалишту је одређено место за утакмичаре и њихове коње, са кога се они никако не могу удаљавати без дозволе дотичног члана управе, иначе губе право на такмичење.

5. Тркалишна стаза дуга је 2000 метара рачунајући од *Александровог* (полазног) до *Михаиловог* (победног) стуба. Од Александровог до Лукиног стуба има 1.800 метара.

6. При пријављивању (уписивању) коња за трку треба сваки да донесе уверу, да је дотични коњ његова својина, да је ожадебљен у Србији и код кога. У том уверењу треба да је коњ потпуно описан (године, име, спол, старост, висина, особени знаци и т. д.), је ли пореклом из државне ергеле и од ког пастува.

7. Коњи и кобиле који су у ранијим тркама добили прве или друге награде, у победним тркама не могу трчати за награду.

8. Не могу се пустити на такмичење ни они коњи, који нису навршили 4 године старости и који немају у висину бар 150 сантиметара.

9. На тркалишној стази построј аваће се коњи за трчање по реду пријаве тако, да на унутрашњој (краћој) страни тркалишне стазе буду они коњи, који су раније пријављени и уписани; за то треба са пријављивањем и уписивањем похитати.

10. Ако би се за земљорадничку трку пријавио толико број такмичара, да не могу сви од једном да трче, онда ће се путем коцке образовати неколико јата и у сваком том јату наградиће се први и други са оноликим наградама, колике су напред код земаљске трке означене.

У овом случају ће из сваког јата прва тројица имати права на учешће у победној трци.

11. При пријави полаже се два динара у име таксе и по 10 динара у име суме кајалице (пишманлука). Ова сума од 10 динара вратиће се одмах после свршених трка, ако је дотични коњ учествовао у утакмици, за коју је био пријављен.

12. Свакоме утакмичару био победилац или не, даће се по једна велика литографисана слика Кнеза Михаила на коњу.

13. Награде, слике и суме кајалице даваће се такмичарима одмах после свршених трка на самом тркалишту код победног стуба, у присуству друштвене управе, свију тркалишних часника и тркалишних посетилаца.

Опште напомене: 1. За све напред изложене утакмице траје пријављивање и уписивање до закључно 1. Септембра ове године.

2. Такмичари из удаљенијих места могу се пријавити писмом или депешом, а кад на утакмице дођу предаће уверење. У писму или депеши треба да је изложен цео опис коња.

3. Пријављивати се ваља код друштвених чланова госпoде: Ђорђа Куртовића, Душана Тодоровића и Милопа Радојковића.

4. У част излагача и дошавших гостију биће о утакмицама у вече велика забава.

5. Друштвена управа поднела је молбе: господину министру грађевина и главној дирекцији I ц. кр. повлаш. дунавског паробродског друштва, да се одобре спуштене цене за долазак и повратак на свима железничким станицама у Србији, а тако и на свима дунавским и савским станицама и то како за тркалишне посетиоце, тако и за утакмичарске коње. Резултат тога обзнаниће се одмах.

Умољавају се све овоземаљске власти, а и сваки брат Србин, који с народом у додир долази, да садржину овог позива народу објашњава.

Шабач, на Виндовдан 1889. год.

Коло јахача „Кназ Михаило“

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ:

I.

Општина београдска издаваће јавном лицитацијом под закуп ова своја непокретана имања:

а.) VI. плац у бари Венецији 7. Авг. т. г. пред кафанем Косте Димитријевића у б. венецији.

б.) плац више чесме кнегиње Љубице 8. Авг. тек. г. код Бајдонове кафане.

в.) њиву до Убанлића винограда 11. Авг. тек. г. пред Урошевом кафаном на Теразијама.

Сва ова непокретна имања издају се за три године под закуп, сем оног под а.) које се издаје за годину дана.

II.

Општина београдска издаваће јавном лицитацијом под закуп ова права своја:

а.) Аџис механски 14 Авг. т. г.

б.) цубок говеђих месарница 17. Авг. т. г.

Ова права издаће се за годину дана под закуп.

III.

Општина београдска 12. Авг. т. г. издаће јавном лицитацијом под годишњи закуп право на чишћење димњака.

III

Општина београдска држаће лицитације за ове годишње набавке:

а.) Канцеларијског материјала 24 Авг. т. г.

б.) Гаса за осветљење 25. Авг. т. г.

в.) Нови и оправку стари фењера 26. Авг. т. г.

г.) Палидрвца и платна 28. Авг. т. г.

д.) Хране за коње пожарне чете 30. Авг. т. г.

ђ.) Олова за маркирање меса 31. Авг. т. г.

IV.

Општина београдска држаће лицитације за ове годишње општинске послове.

а.) Ков коња пожарне чете 21. Авг. т. г.

б.) Оправку возова 22. Авг. т. г.

в.) Чишћење пијаца. 23. Авг. т. г.

Услови за све ове лицитације могу се видети сваког дана у рачуноводству овога Суда у канцеларијско време, а и на сам дан лицитације.

Све ове лицитације, сем оних под I. за које су места горе означена, држаће се у рачуноводству општинском одређених дана од 8 до 12 пре и од 3 до 6 после подне.

Из седнице суда општ. вар. Београда СБ. 25. Јула 1889 год.

ОБЈАВЕ

I.

Општини београдској потребно је да за своју пожарну чету набави 15 потпунице здрави, и за рад способних коња, који не смеју имати мање од 6 ни више од 8 година, и морају бити високи најмање 15 шака.

Позивају се сви они који имају такве коње и желе их продати, да се понудама у најкраћем року обрете.

Од стране Суда општине вароши Београда 18. Јула 1889. СБр. 8509.

II.

Сваки онај, који жели за своју потребу узимати песак са дунавске обале, има се предходно јавити општинском суду, да би платио таксу, која припада општинској благајни, и добио потребан број печата, по којима се допушта и контролише вађење песка.

Такса је 30 дин. пара од кола, а пријаве се чине одређеном кметовском помоћнику у општинској судници.

Без пријаве нико несме узимати песак — ако није рад излагати се: *одговорности, казни и плаћању четворогубе таксе.*

Од стране Суда општине вароши Београда 1. Маја 1889. СБ. 6109.

БЕОГРАДСКА ОКРУЖНА КОМАНДА.

Последњи пут позива наредбом својом од 18. пр. мес. Бр. 2529 ове обвезнике сталног кадра, који — рачунају их у ђаке — вису још одслужили свој рок:

Од 1885. године:

Војислав Ј. Марковић, Михаило Трифуна Игњатовића бандиста, Драгомир Ј. Смиљанић, Војислав Стевана Ивковића шпекуланта, Војислав Николе Вуловића и Љубомир Симе Племића, кагазације.

Од 1886. године:

Миливоје Пав. Анђелковића пензионара, Живко Јов. Ађимовића, бив. контролора општинског, и Милорад Јована Митровића б. чинов. општине београдске.

Од 1887. године:

Владимир Николе Настовића, Милутин Димитрија Нешића, Јован М. Исаковић, Милета Николе Бељковића, Сава Младена Маринковића и Милан Голубовић.

Од 1888. године:

Милан п. Косте Антоновића, Лука Игњата Флора, Живојин поч. Јована Балугчића чинов., Никола Гаврила Витковића певзонара, Јулијус Бернхорда Брила, лекара.

Оне од ових обвезника, који се и данас налазе на страни ради школовања, имају их њихови родитељи односно стараоци позвати, да одмах предстану команди или траже одобрење да могу ступити у стални кадар по свршетку школовања.

На случај да је који од именованих одслужио свој рок у сталном кадру, или већ добио одобрење да то може учинити по свршетку школовања, има поднети војничку исправу или решење.

СПИСКАК

Обвезника рођених 1869. год. који се не могу да пронађу а треба да се регрутују, за стални кадар.

I.

Они који имају родитеље

- 1, Милорад син Николе Тодоровића и Матере Марије.
- 2, Никола син Марка Петровића кочијаша и Матере Драге.
- 3, Петар син Димитрија Ранисављевића кочијаша и Матере Јелене.
- 4, Петар син Кузмана Арадског и Матере Милице
- 5, Јован син Милоша Николића кројача и Матере Јелене
- 6, Милош син Јована Појића кројача и Матере Јеленсавете
- 7, Милан син Борђа Лазаревића надничара и Матере Ленке
- 8, Стеван син Милована Радојковића и Матере Милице
- 9, Јован син Алексе Јовановића слагача и Матере Катарине
- 10, Светислав син Стевана Николића надничара и Матере Василије
- 11, Драгољуб син Стевана Томића шнајдера и Матере Христине
- 12, Милан син Живана Петровића бандиста и Матере Настасије
- 13, Борђе син Дамњана Живанчевића кочијаша и Матере Катарине
- 14, Душан син Димитрија Стојановића кочијаша
- 15, Александар син Филипа Ресјанског надничара
- 16, Коста син покојног Јакова Савића бив. жапдарског официра

II.

Они који мајку имају а оца немају

- 17, Милан син покојног Трифуна Станковића трговца Матере Зораиде
- 18, Драгутин син покојног Радована Узуновића обућара и Матере Јованке

III.

Они којима је мајка позната

- 19, Димитрије син Милеве кћери Стевана Јовановића терзије
- 20, Милан син Милице кћери Николе Живановића
- 21, Борђе син Катарине кћери Јована Богдановића дедера

- 22, Игњат син Ане Цветковић
- 23, Милета син Живане девојке
- 24, Драгутин находче
- 25, Милорад "

Сем горе именованих, позивају се такође и сви они који су овде у Београду 1869-те године рођени да одмах предстану суду ово-општинском, који још нису предстали, како би се могло регрутовати за стални кадар. У противном случају, ко се не пријави сада, служиће позиције три године без изговора на његово стање.

Од стране Суда општине вар. Београда 10. Јула 1889. Б. Бр. 1870.

ДРУШТВО СВ. САВЕ

Полагање темеља Светосавскога Дома извршиће се свечано 10. сеп. м. пре подне у десет часова на друштвеном плацу у Душановој улици.

Ред прославе биће овај:

1. Поздравна реч председника Друштва Св. Саве г. Свет. Николајевића;
 2. Освећење темеља, уз пратњу певачког друштва «Станковић»;
 3. Краљева Химна, пева мешовити збор Београдског Певач. Друштва и друштва «Станковић»;
 4. Двоглави Орао, од Ст. Каћанског, пева збор Београдског Певач. Друштва;
 5. Гусларова смрт, од Змаја, декламује један приправник Светосавске школе;
 6. «Калоперо» и «Киниса-моме» — «На мајка ти Велико» певају ученици Светосавске школе;
 7. Бојна труба, од П. Димића, пева збор друштва «Станковић»; и
 8. Светосавска химна, пева мешовити збор Београдског Пев. Друштва и друштва «Станковић.»
- На ову прославу позива се сваки Србин и Српкиња, и сваки пријатељ српскога напретка, српске мисли и српскога јединства.

Управа Друштва Св. Саве нада се, да ће прослава подизања Светосавскога Дома бити посећена онако многобројно, како и доликује овоме чину и циљу, за који се дом подиже.

Светосавски Дом, који има да буде прибежиште и кошница просвете српчићима, жуднима науке, треба да је не само видљиви доказ наше захвалности првом просветитељу српском Св. Сави, већ и кула светиљка на узбурканом мору српскога родољубља; он треба да буде символ духовног јединства васцелога Српства; да буде претеча лепше будућности српскога народа.

Родољуби! потеците листом на ову прославу и будите сведоци подизања овога дома, који наговешћује скоро довршење огромне зграде целокупнога Српства!

Д.С.С. Бр. 993.

4. Августа 1889. год.
Београд.

Председник,
Друштва Св. Саве,
Светомир Николајевић.

Тајник

Ср. Ј. Стојковић.